

Օր մը՝ Պարոն Լ. ին մէկը գալուով ըսաւ. « քեզի դէմ դանգաւտ մը ունիմ, և անոր համար հոս եկայ որ խօսիմ: Ընիկայ պատասխանեց թէ՛ ներս հրամեցէք. դուք իմ լաւագոյն բարեկամն էք. թէ որ բոլոր իմ բարեկամներս քեզի պէս հաւատարիմ ըլլային, վստահ եմ թէ շատ աղէկ պիտի ըլլար. բայց թէ որ կը հաճիք, առաջ մէկտեղ աղօթենք, ու մեր խօսակցութիւնը վկայ Լստուեոյ օրհնութիւնը խնդրենք: Ընթրեք լմըննայէն ետեւ Պրն. Լ. ըսաւ. « Զիտա՛ եղբայրս, ձեր ինծի դէմ ունեցած դանգաւտնիդ թէ որ իմացընիլու ըլլաք, շատ շնորհակալ պիտի ըլլամ՝. և ան ատենը մէկալ ըսաւ. « Վ՛հ, իրաւ որ միտքս ալ չգար հիմա ինչ էր ան. բոլորը միտքես ելաւ. քեզ հաւատարմ թէ յանջաւորը ես էի՛»:

ԱՆԳՂԵԱՅԻՆՈՑ ՎՐԱՅ

ՀԱՂԱՍՏԱՆՔԻՆՈՑ ԻՆՉ ՀԱՐԱՐՈՒՄ ՈՒՆԵՆԱԼԸ

Իբրեւր կը խորհնէր թէ Լեւոնտարանը Լեւոնտարանը վրայ ինչ ազդեցութիւններ ըրած է, և անոնք՝ Հեթանոս երկիրներու տգէտ բնակիչներէն որչափ աւելի օգտակար բաներ գիտեն ու կը կատարեն, շատ զարմանալի չպիտի ելլէ որ խեղճ և կոյր կռապաշտներէն ոմանք՝ զանոնք մարդկային ցեղէն տարբեր էակներ կարծեն: Ինչպէս որ Սանտուիչ կղզեցիները Վուր Նաւապետին վրայ աս կարծիքը ընկելով՝ զինքը Լստուած համարեցան. և ներկայ քը Լստուած համարեցան. և ներկայ կողմերը՝ Հեթանոսները Լեւոնտարանը վրայ նոյն ազդեցութիւնը կը նային:

Տոն բնակող Վարդգէսներէն մէկը՝ Խոսած նիւթերնու վրայ հետեւեալ ծանօթութիւնը կու տայ: «Լեւոնտարանը, կը ըսէ, ինքն ինքն բաներ ըրին Հեթանոս տանի մէջ: Իրենց գիտութիւնը՝ հանձարն ու զօրութիւնը՝ տեղացեալներէ շատերուն մտացը անանկ տպաւորութիւն մը ըրին, որ մարդկային ցեղէն աւելի բարձր էակներ սեպեցին: Մատարասի մօտերը եղող մեր Վարդգէս եղբայրներէն մէկը՝ անցածները Հեթանոսանցի մը հարցուց, «Որքն կ'աղօթես», ան ալ պատասխանեց թէ՝ «Լեւոնտարանը», «Ինչ յիմարութիւն», ըսաւ Վարդգէսը: Ինչո՞ւ այդ բանը կ'ընես», «Ինչո՞ւ ըսաւ, անոնք աստուածները ըլլալու են: Տես գետին վրայի նա երկրաթաղէն մեծ կամուրջը, Լստուած մէ զատ ո՞վ կրնայ շինել անիկայ: Այսինքն երկրաթէ շինուած նա մեծ շոգենաւը: Թէ որ Հեթանոսանցիք երկրաթէ ծովը նետելու ըլլան, անիկայ նոյն վայրկեանին ծովին յատակը պիտի իջնայ: Բայց Լեւոնտարան անիկայ փառքի պէս լողալ կու տայ, և ուր որ ուզէ կը տանի: Այսինքն աս հարկու մուխէ ամպը՝ որ անկէ դուրս կը պոռթկայ, և սոսկալի ձայներ կը հանէ: Ստուգիւ անոնք աստուածները ըլլալու են. վասն զի մարդիկ այսպիսի բաներ չեն կրնար ընել»:

Վարդգէսը ջանաց որ Հեթանոս հասկը ընէր թէ՝ Լեւոնտարանը ուրիշներէն այսչափ աւելի գերազանց իմաստութեան և զօրութեան տէր ընողը, դաստիարակութիւնն ու կրօնքն է. և թէ որ իրենք ալ Լեւոնտարանին սորվեցուցածին պէս Վրիստոնէսը ըլլալու ըլլան, նոյն ան բաները ընելու կարող պիտի ըլլան: «Եւ աս ալ ըսաւ թէ՝ միայն մէկ Լստուած մը կայ, որն որ երկինքը ու երկիրը ստեղծեց. և ուրիշ էակներուն աղօթելը պարտաւրբ քան մըն է ու մեղք է: Ասկայն իրեն, բոլոր խօսածները անոր ազդեցութիւն մը չէին ընէր: Խեղճ մարդը մասովը կրկին կամուրջն ու շոգենաւը կը ցուցնէր. և ագիւս առաջը եղած ասանկ առարկաներով՝ չէր համոզուեր թէ անոնք մարդու ձեռքին գործերն են, և զանոնք շինողը սոսկ մարդ է»:

ՕՐԻՆԱԿԱՆ

ՆՈՒՆԱՅԻՆ ՕԿՈՍՏՈՍ 2 ՈՒՆՅԵՐ

Ինչպէս որ Հին Տնտեսութեան աստիճանը զոհեր ունէին կատարելէ Օրինաց տակ, անանկ ալ «Խոր Տնտեսութեան Սուրբերը ունին» քանզի ամէն պարագայ՝ որով Սուրբերը ինքզինքնին Լստուածոյ կը նուիրեն, զոհ կը կոչուի: Իւ Օրէնքին ու Լեւոնտարանին զոհերը կրնանք իրարու նմանեցունել, այսպէս. ապաշխարութիւնն է՝ յանցանաց պատարագ. նախանձաւորութիւնն է՝ ողջակեզ. փառաբանութիւնն է՝ կամուրջ ընծայ. և անկեղծութիւնն է՝ անխմոր հացին նուէրը:

2 ՆՈՒՆԱՅԻՆ

ԱՒԵԼՈՐԴԱՊԱՇՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Չինացեաց Ռեֆուէլի ըստած Լեւոնտարանը պարբերական թերթին մէջ զըրուած հաշիւին նայելով՝ Չինոս մէջ միւնակ Վոնֆուշիոսին նուիրուած 1560 տաճարներ կան. և 63,606 խողի ձագեր ու նապաստակներ, ոչնչարներ ու եղջերուներ, ու 27,000 կտոր (բօֆ) մետաքսեղէն ամէն տարի իրենց տաճարներուն սեղաններուն կ'ընծայեն. բայց շատ անգամ կը պատահի որ՝ այս ընծաները տուողներուն նպատակին չեն ծառայեր. ուստի անոնց դիմած միջոցները ծաղրալի և ցաւալի են:

1835ին Վանթոնի կառավարիչը՝ ութնամեայ աղէտալի չորութեան մը պատճառաւ հետեւեալ հրահրեքը հրատարակեց: «Ինչո՞ւն» Վանթոնի կառավարիչը աս հրահրանաց աղբարարութիւնները կ'ընէ: Լստուորում երկար ժամանակ է որ անձրեւ չեկաւ, և չորութեան նշանները կը շարունակեն, ու պաղատանքներուն պատասխանը չեն առնուի: Երեսու ցաւով կ'այրի: Վանթոնի սահմանները հրաշագործ մարդիկներ չկան, որ ստիպեն վերապրանձրե տալու: Համայն զինուորք և ժողովուրդը, ձեզի յայտնի ըլլայ որ՝ եթէ այս կամ ուրիշ գաւառները մէկը կ'աւելնէ, թէ՛ բուրմ և թէ՛ անոր նման մէկը, որ կարող ըլլայ կախարդութիւնով կամ արուեստով մը առատ անձրեւ բերելու, յարգութեամբ կը խնդրեմ իրմէ որ վերապին սեղանը ելլելով՝ անկեղծութեամբ և անխաճութեամբ աղօթէ. ու անձրեւ գալէն ետքը առատութեամբ կը վարձատրեմ զինքը, ստակ վճարելով, և իր ըրած բարիքը ճանչցուելու համար իրեն ալ պնակիտներ փարգել տալով: Եւ հրահրեքով Պուտիսիս անուն քուրմ մը յառաջ եկաւ՝ իբր անձրեւ բերող, և կառավարը իր բուն Պաշտօնատունին առջեւ անոր սեղան մը շինել տուաւ, որուն վրայ՝ աս անձր տաւիղ մը և ցուպ մը ձեռքը առած՝ առտուընէ մինչև գիշեր ոտուընէրը բոլորի արեւին տաքուն կեցած, զուր տեղը կը կրկնէր իր կախարդական գործը՝ բոլոր բազմութեանը ծաղը ու ծանակ ըլլալով:

Վուրմին անյաջող աշխատութիւնները ժողովուրդին աղէտալի վիշտը չէին պակսեցնէր. և անոնց ստիպողական կարօտութիւնները կը բռնանալուէր զիրենք որ ամէն նարաւոր միջոցները գործածելով իրենց չաստուածները ստիպեն որ անձրեւ տան: Կառավարութիւնը կ'արգիլէր կենդանիներ սպաննելը, կամ ուրիշ խօսքով՝ պահպանութիւն կը հրատարակէր: Տաք հովերը քաղաքէն արգիլելու համար՝ հարաւային գուռը գոցուեցաւ, և ամէն աստիճանի մարդիկ գունդ գունդ տաճարները կը հաւաքուէին: Հաշիւ եղած է որ օր մը՝ զթուրթեան աստուածուհիին տաճարին քով 20,000 մարդիկ գումարուեցան, որոնց մէջ կային կառավարիչը, ոստիկանը, և իրենց պաշտօնատարները, որոնց ամենքն ալ նստած պատգարակին («Խոթ») ձգելով, բազմութեան հետ կը բալէին: Կառավարիչը՝ իբր վերջին միջոց մը, անձրեւ գալէն օր մը առաջ ծանոց իր դիտաւորութիւնը որ՝ բաց ի երեւել յանցաւորներէն բոլոր բանտարկեալները պիտի ազատէ: Եւ անձրեւ եկածին պէս՝ անմիջապէս ժողովուրդը շնորհակալութեան պատարագներ մատուցին, և քաղաքին հարաւային գուռը բացուեցաւ. ու միանգամայն իրենց ինչ սովորութեանը համեմատ՝ ողջ խողի մը պոչը երեցին՝ նոյն միջոցին կենդանի կողով մը մէջ ըլլալով: Երբեմն ջերմեանը մարդիկ իրենց չաստուածներուն դէմ զայրացած ըլլալով՝ վերջին միջոցներու

կը դիմէն, որ իրենց խնդրեցներուն անմիջապէս լսելու ստիպեն զանոնք:

Կըսուի թէ՝ չոր մէկ եղանակին մէջ կառավարիչը շատ հեղանձրեւի չաստուածոյն տաճարը կ'երթար. և այցելութիւն ըրած օրին մէկը՝ որ իր ծանրաբեռն լաթերը հագած՝ արեւին գագաթնահայեաց տաքութեան տեսնը կ'անցնէր, ըսաւ. «Լստուածը կը կարծէ որ սուտ կ'ըլլեմ ես՝ երբոր իրմէն օգնութիւն կը խնդրեմ. քանզի անիկայ երկրիս չորանալն ու երկինքին տաքութիւնը ինչպէս կարող է զգալ, քանի որ տաճարին մէջ զով մէկ անիկան նստած է»: Լստուր վրայ իր սպասաւորներուն հրամայեց որ անոր գլուխը չուան մը անցնեն. ու իր աստուածութիւնը դռնէն դուրս հանեն, որ ինքն ալ կարող ըլլայ օգին վիճակը տեսնալու և զգալու: Եւ կառավարիչը տաճարին մէջ մտնելով զովութիւնը վայելէն ետքը, կուռքը նորէն իր տեղը տարուեցաւ. և աս կերպ վարմունքին ներգործութիւնները կատարելապէս հաւատալի եղաւ իրենց՝ քիչ ատենէն անձրեւ գալով:

Եւ ան կ'ըսուի ալ թէ՝ երբոր բոլոր ուրիշ միջոցները կը հասնին, ան ատեն փափաքուած բանին համար Կայսրը ինք անձամբ իր չաստուածներուն աղօթքներ ու պատարագներ կը մատուցանէ:

ՀՐԵԱՅԻՆ ՄԸ

ՀՈՒՈՎՄԵԱԿԱՆՈՒՀԻՒՄԸ ՀԵՏ

ԱՄՈՒՄՆՈՒԹԻՒՆԸ

Փարիզի մէջ Հրէայ երիտասարդ մը՝ քանի մը ատեն առաջ ուզեց որ Պապական երիտասարդութիւն մը առնէ: Եւ ինչպէս աս խնդրը իր քահանային առաջարկեց. սակայն անիկայ պատասխանեց թէ՝ չեմ կրնար Հրէայ մը պըտակել. և բանը Փարիզի Լըք Եպիսկոպոսին ձգեց, որ ան ալ նոյնպէս Հռոմայի արքունեացը որոշումին ձգեց, ու Պապ ալ ամուսնութիւնը վաւերացնելը մերժեց: Ուստի անատեն անոնք միւս կողմը դարձան, և բանը Հրէից մեծ Ռաբբին առաջարկեցին. բայց ան ալ Պապէն վար չէր մնար աս մասին. ու մերժեց անոնց պըտակին կատարուելը: Պապը Հրէան պըտակելը մերժեց, ու Ռաբբին ալ՝ Վանթոնի կը: Եւ աս երիտասարդ անձինքը՝ կամ ան է որ արգիլուելու էին ամուսնանալէն, կամ առանց պսակուելու ամուսնանալու էին:

Եւ միջոցին, պատանի փեսացուին հօր եղբայրը համոզեց զանոնք որ՝ իբր վերջին ճար մը՝ Բրօթէսթանը երեցի մը բանը իմացնեն: Երբոր անոր իմացուցին խնդիրն, ինքը պատասխանեց թէ՝ իր սրտին փափաքը բոլոր աշխարհի համար աղօթել է. և գլխաւորապէս անոնց համար, որոնք որ կը փափաքեն: Եւ անկով՝ աս երիտասարդ անձինքը պսակուեցան, և Հրէան ու Հռոմ մեականը Բրօթէսթանը երեցէն օրհնուեցան:

ՏՂԱՅՈՑ ՀԵՄԵՐ

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԶՈՒՍԱ

Լամարային գեղեցիկ իրիկուն մը՝ գեղի մը իջևանը կառք մը հոսաւ, և ճամբորդ մը դուրս ելլալով՝ տան տէրջը ապրիլից որ իրեն կերակուր պատրաստէ, և ձիերուն ալ ուտելիք տայ: Եւ քիչակէն մարը մտնելու ատենին վերջին ճամբագայթինը՝ ամպերուն վրայ կ'երևային, ու ճամբուն դէմեղած հին Եկեղեցիի մը հողմացոյց դրօշակին վրայ կը փայլէին: Դամբորդը քա-

նի մը վայրկեաններ ասդին անդին նայելէն հոգը՝ իր քայլերը դէպ ի Լեւոնտարանը ուղղեց, որ մինչև տան տէրը իր պատուիրածները պատրաստէ՝ հոգեւոր խորհրդածութիւններու պարապի:

Ուստի ինքը դէպ ի գերեզմանատունը բացուած դռնէն ներս մտաւ, և չորս կողմը պտտեւրուն՝ ան հողէ անկողնները կը զննէր, որոնց տակը զանազան վիճակի մարդիկ՝ կարօտութեան, նեղութեան ու ցաւերէ հանգըստացած լուիկ կը պտուկէին: Եւ բոլոր գերեզմանի քարերուն վրայ այլ և այլ արձանագործութիւնները կը կարգար, գերեզմաններու մէկ կողմէն տղեկի մը հեկեկալու ձայնը առնելով՝ անմիջապէս հոն գնաց, ու տեսաւ որ երկու աղքատիկ տղաքներ նորաշէն գերեզմանի մը վրայ նստած՝ կուլալին, ու մէջքնին կտոր մը չոր հաց կար: Ուստի աս ճամբորդը ուրիշներուն ցաւին զերազացած մը ըլլալով՝ նստաւ գերեզմանին վրայ, ու անոնց հարցուց թէ ինչ է աս տագնապներ, նուն պատճառը: Պատի տղեկը՝ որուն անունը Պօղոս էր, սկսաւ խօսիլ. ու ըսաւ թէ իմ Վարդապետը քեզ աղջիկ մըն է՝ որ չուզէր ուտել իրեն համար մուրալացած կտոր մը հաց: Եւ ինչպէս հոս եղբորը խօսքը կտրուի, և մարդուն ըսաւ թէ՝ ես երեկուան օրը քիչ մը հաց կերայ. սակայն իմ եղբայրս երեկ չէ առջի օրուընէ հետէ բան մը կերած չէ, և կ'ուզեմ որ ան ուտէ աս հացը:

Եւ ատենը տղեկը խօսքը առաջ տանելով՝ ճամբորդին ըսաւ թէ՝ տարի մը առաջ իմ հայրս գեղը ձգելով, ծովով ճամբորդութիւն ըրաւ, և անկեղծութեան խղճուեցաւ: Խեղճ մայրս այնչափ աստիկ լացաւ, ու ըսաւ թէ ինքն ալ շուտ պիտի մեռնի. բայց պատուիրեց մեզի որ մենք իրար սիրենք, ու մեր հայրը Լստուած պիտի ըլլայ. և ինքը մեզ կանգնեց իր անկողնին քովը, և մեր համբուրելով՝ մեռաւ: Հիմա մենք մայր չունինք. և ասան անոր գերեզմանը եկած ենք, այս յոյսով թէ՝ արդեօք կրնանք մեր հայրը գտնալ. մայրերնիս ըսաւ թէ անիկայ երկինքն է. տէր իմ՝ կրնամ ըսել մեզի, մեր երկնաւոր Հայրը ո՞ր կը գտնուի:

Դամբորդը աս տրտմանց պատմութիւնը մտիկ կ'ընէր՝ մինչև որ ալ իր աչքերը արցունքով լեցուեցան. և աս թափառականներուն վիճակին իր սիրտը շարժեցաւ կարեկից ըլլալու: Դիտեցմանին վրայէն ոտք ելլելով՝ ըսաւ. «Տղաք» իմ հետս եկեք. Լստուած ձեր հայրը պիտի ըլլայ: Տալակոյս չունիմ որ ինքը աս գիշեր դիս հոս խրկեց՝ որ ձեզի գնութիւն ընեմ»: Զանոնք իր իջևանը առաւ, և մինչև իր հայրերից գտնուելուն՝ անոնց հողը տարաւ. և ան ատենն ալ իրեն տունը առաւ անոնք, ուր որ լաւ կը կերակուրուէին՝ կը հագուէին և կը կրթութիւն: Եւ աս մարդասիրութիւն ընող անձը՝ իր ծերութեան տարիներուն մէջ ակաւնատես եղաւ, որ անոնք ընկերութեան օգտակար և բարեպաշտ անդամներ եղան, ու իր հիւրասիրութիւնը մէկուն հարկը պտուղ, յաւաջ բերաւ:

Իոյր տղաքները՝ որ Պօղոսին և Վարդապետին պատմութիւնը կը լսէն, յոյսերնին Լստուածոյ վրայ թող զննէ, որ անիկայ կարող է իրենց բարեկամներ պատրաստել թէ որ հայրերնին ու մայրերնին ալ մեռնելու ըլլայ: Եւ նորաքներն ալ տղաքնին Լստուածոյ գիտութեանը մէջ թող վարժեն, որ մահը զանոնք որք ձգած ատենը՝ երկինքը Հայր մը գտնալու կարող ըլլան:

ԿԱՏԱՂԻ ՁԻՈՒ ՄԸ
ԻՆՉՊԻՍ ՍԱՆՁՈՒԻԼԸ

Ինչեղալ օր հին Լճագիրները աջք
անցրելուս՝ հետեւեալ պատմութիւնը
աչբն դպաւ, որ եթէ ճշմարիտ է՝ դիւ
նայու արժան բան մըն է։ Ի՛նքեղալ թե
երկրթաջրօրքի խանութը ձիււ մը ոտ
քերուէ պայտ (աւ) զարնելու համար ան
պտուղ զանքեր եղան, և ձին չորս կողմը
դառնուած ամէն բանի կից կը նետեր
մանաւանդ որ ան դարձիրոցին սալին
(էօքս) զարնուելով՝ ինքզինքը մեռցնէ
լու մօտեցեր էր։ և այս միջոցին Մէք
սիբօյէն դարձող զօրապետ մը պատահ
մամբ անկէ անցնելով, և իմանալով բա
նին դժուարութիւնը, հետեւեալ պարզ
եղանակով կատարեալ զորամանր եղաւ

Կտոր մը չուանն առաւ սանձի պէս
 ձիուն բերանը դրաւ , և աղէկ մը կենն
 դանիին գլխուն վրայ կապեն , և անոր
 ձախ ախանձը չցաւցընելու չափ ամուր
 մը չուանին տակէն անցուց . սակայն
 ականջը վար բռնելու և չուանն ալ իր
 տեղը մնալու չափ ամուր էր : Եւ ետքը
 կամացուկ մը զգրելու գլխուն քանի որ ան
 դամ ձեռքով զարկաւ , և կանչէնց որ
 իր ետեւէն գայ : Եւսմիջպէս ձին կա
 տարեալ Զապաւդած և աղէկ վարժած
 շուն մը դառնալով՝ ամենեւին առանց
 դժուարութիւն մը տալու թող տուաւ
 որ առքերը վեր առնեն , և ամէն կերպ
 պրով ծեր ձիու մը պէս կը վարուէր :
 Սինակ աս կերպով կապուած չուանն
 էր որ մէկէն տէրոջը փափաքածին պէս
 անիկայ ասանկ չլու և Զապաւդ ըրաւ .
 Եւ այդ Պարոնը՝ որ սայափիսի ամենը
 պարզ Զարբով մը՝ սասնկ վտանգաւոր
 բնաւորութիւնը սանձի տակ առնելու
 միջոցը ցուցուց , իմացուց որ Մէքօի
 ըջոյի և Հարաւային Եմերիգայի մէջ վայ
 րենի ձիերը այս կերպով կը սանձեն :
 Եւ ըսանձին մէկդի թողելով՝ ինքը բո
 ղաւորին արժանի է անոնց շնորհակա
 լութեանը , որոնք որ ասանկ ձիեր ու
 նին . և գլխաւորապէս անոնց երախտա
 դիտութեանը՝ որոնք որ արհեստը ձիե
 րուն որոքըր պայտեղ (Զապաւդ) կամ
 ձի դարմանին է :

ՔԷՇ ՕՂԸ ՄԱՔՐԵԼՈՒ ԿԵՐՊ ՄԸ

Ու ե իցէ պատճառներէ սենեակնէ-
բուն օդը ապականելու ատենը , անանկ
որ փնասակար հոտ մը , յառաջ կու գայ
փորձուակէ ե որ բանի մը հում խաչ-
վերէ հատ՝ երկաթի թիթեղի մը վրայ
խորովելու է , որ մուսը սենեակին ա-
մէն կողմը տարածուելով՝ փնասակար
հոտէն մաքրուի , ու բոլորովին ցրն-
դէ հոտած կենդանիներէ ե խոտե-
ղիններէն առաջ կ'իւծ ամենազօրաւոր
հոտը . քօլերայ եղած տեղերն ալ աս
բոլոր շատ զօրածածուած՝ ու փորձն ալ
յաջող եղած ըլլալն ալ կը յսնէ :

ԿՈՍՏԵՆԻՆՈՒՊՕԼԻՍ
Օգոստոս 1, 1855:

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԻԱՑԵԱԼ ԴԱՀԱՆԳԱՑ

ՎՍԵՄԱԳԱՏԻՒ ԶԱՌՕԼՆ ՄԲԵՆՍԻՆ

ԱՏԵՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆԸ

Յուլիոս Կէն Լմերիգայի Միացեալ
Կաճանգաց անկախ տերութիւն ըւ-
լալուն տարեգարձը ըլլալով՝ բաղ-
մաթիւ Հունկարացիներ ու Խոսլայցի-
ներ ներկայացան Լմերիգացւոց Բերա-
յի Դիսպալմատան առջև՝ խուճմը
որստաշտական նուազածուներով մէկ-
տեղ . ու Լմերիգայի ազգային եղանակ-
ներէն մէկ քանին նուազելէն ետեւ նոյն
ընկերակցեալ աղումբին միջ գտնուող
գլխաւոր անձինքները աղայեցիին որ ի-
րենց արտօնութիւնն շնորհուի Դիսպալ-
մին Համառօտ տատենկատութիւն մը ը-
նելով , որուն թղլտուութիւն տրուե-
ցաւ : Վսեմ . Դիսպալմին ասոր տուած
բոլոր պատասխանը հրատարակելը մեր
թերթին սահմանը չներբեր . բայց հե-
տեակլ բաղդուածը ստուգել կը վկա-
յենք որ արդոյ ընթերցողաց ընդունելի
պիտի ըլլայ :

Ըն ընկերակցեալ աղուսմբն մեկտեղելուն առիթը՝ այսինքն Ամերիգայի մեծ Հասարակապետութեան 79 տարի առաջ քննդեան օրն տարեդարձն ըլլալը անշարեկէն՝ ու ան ստեղծ բոլոր Աիշանքի Վահանգներուն թիւը միայն 13 ըլլալն ու հիմա 31 ըլլալը, և ան աւանուան բոլոր երկրն բազմամարդութիւնը 3 միլիոն ու հիմա 25 միլիոնէն աւելի ըլլալը իշխելն ետև Վսեմ. Դեսն. պահը իր խօսքը այսպէս շարունակեց։

«Այս օրս 79 տարի առաջ Մանրիգայի Գրադեալ Նա-
հանգը անստեղծ հիմա ճանաչեցեալ երկրորդ անստեղծու-
թիւն ծանփակեալ էր՝ տասնը ճամբաներորդ, և մեծ մա-
տաթի ալ անմշակ էր ։ Ընկէ հետէ դիմազարա ձեռ-
նարկութիւններու և ճարտարաբանութեցի կայքերի մի-
լինումն օր թվալոր (սփռւն)՝ երկիր մշակուած յիշա-
կի մէջ թափեցի, որոնցմէ եղած բերքին մէկ մասալը
նորիւ կ'ընդներու Ժողովուրդը իւր մասին»։ Եղոյն
երկու երկվորի ճամբաներն՝ որ իւրաքայլի վրայ եղաւ
ծէն աւելի մշոյն տեղ, տաքառուած եւ, երբեքն բոլոր
կողմը իրենց երկրորդ բազումները կ'երկրակրնին ։

79 տարի առաջ գաղթական ընտիրկներուն բանի մը նաեւոր միայն իրենց նուաճապագիտները կը բաւերին . հիմա միայն ծովորութ մէջը (Պոյսպառ) լ'աճանալու գագ քրտօյակ կը ծախանի . և անոց վաճառականն նաեւորուն պարտնախաբ (Թոնախաբ) բոլոր Եւրոպական երկիրներունէն աւելի է : Կ'ն աստեղ Տորիկեհեան մէջ բանի գաղթօթները (կամ ծառաւորները) ու կոյտ կերպով շնուաճ նաւակները կը բանին մը քրտնորուն վնայ . հիմա բոլոր ալիսարհ մէջ զըտուաճապներէն աւելի բազմաթիւ շղգեճաւոր կը բանին ան քոլորներն մէջ . . . :

Ինչ մեծ զիջողություն կայ Պարտադր, Սպառնալիս, Կախանաց 79 տարեի առաջ ևս օրուան վիճակին՝ ձեռնարկուան տարեգրութիւնն օրուանը մէջ։ Իր երկ երկիրեւորն ընդարձակ տարածութեան վրայ, հիմա ազգային և անհատ անձին յաջողութեան արեւելանը կը ձառնազայթէ։ Երկրին վրայ տարբ թիւանքին մը յարեալաւոր ըլլալու վարտ չկայ, հարստասարութիւնը ինքնուրու միջոցի կարտուտիւնն չկայ, Եւրաստրոյնը կը բերեբբը տարբ երկիրեւորն թափելով՝ միյանալամայն կը երկրին բնիկները կը հարստացրեն— անստանալն ձեռնարկութիւնները կը քաղաքները կը քաղաքան, և երկաթի կապելովը երկրին քանաքան մասերը իրաւորն ձեռ կը կապէ։ Կապտարկալութիւնը՝ կը բարեբեբերը ամէն շէնք եղան տոյը կը սփռէ, հազարաւոր իմաւուրեւորն ապաւարաւ ամէն բան կը լուսի։ Հաւարտասարութեալ ազգերու ապաւտտարանն, և եւր եր քաղաքական և կրօնական ապաւտտութիւնը ձեռք ձեռքի կը քալեն։ Օրուքները չէ թէ լոյս հարողիդը հաւար, այլ անոնցով կը շնորհուր իրենցը ընտրուան պիւրտաստարաններն դրժեարդուրեւելով։ Գըրաւոր ազգին առանց ուրոքի վրայ պահան զօրք ունենալու, Եւրաստ անձինքներու յաջողութիւնն ու երկաթութիւնը՝ ազգային մասուրեւորն ձեռ իրարու դէմ ներքալան չեն։ Կախանաց Պարտադր, ամուրքն ան ան ըրհանութիւնները՝ որ մեր անկախութիւնը հարստացաւ եւրեւոս, և ան քաղաքական դրութեանը յարեւոս արդիւնքն եղան։

Կերթէ՛ք ինծի՝ որ իմ հայրենացաւ ու մօր քաղա-
պական դրօշներն քան իմ յարգական արտաբայու-
թեաններնդ։ շնորհակալութեան պատասխանս վերջ
ինձ, իմ կողմանէս ալ՝ ձեր նստադահլիճի իր
այն ճարտարախօս կերպով ինծի յայտնած սիրոյ և
սարգանջի զգայուն մեղեդուն համար երախտագիտու-
թեանս ալ յայտնեմք՝

ՔԱԴԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ს ო ჯ ო ო ო ო ო

ԿՐԱԿ ՄԱՐԵԼՈՒ ԴՈՐ ԿԵՐՊ ՄԸ

Յուլիսի 18ին Բերայ կրակ մը պահեցաւ, ու պատմեալէն նայելով 50ի չափ տուն պրեցաւ: Կրակին առնէր չոն եղըր օտարականներէն ոմանք իտեցին որ կրակին բոցերը գտրեցնէրու համար նոր նարը մը բարձաւեցաւ, որոնք տարակոյտ չէայ թէ աս որ գիւտին վրայով իրենց կառավարուն իրեններուն տեղեկութիւն պիտի տուն:

Փողոցցին վրայ՝ պատուհանն մը գուրս
լատկեր մը կախուած էր, կրակը վա-
ւած տեղէն քիչ մը հեռուն, և անանկ
Կերեար Թէ Սուրբ Լոյս Սարիաթին
տակկերն է։ Դժբաղդաբար ան պատ-
տեր կախուած տունը այրեցաւ, ճիշդ
նտոր որ վրանին բնաւ պատկեր չկախ-
ւած միւս տունները կ'այրէին (°)։ Կա-
ելի է որ մասնաւոր մէկ մեծ մեղա-
որի մը տուն ըլլալու էր ասիկայ։ Դոյն
տակկերը՝ կամ Թէ անոր նման մէկ ու-
րիշ եղբէն ուրիշ տան մը վրայ տես-
ուեցաւ . բայց աս անգամին՝ տակաւին
ոն հասնելէն շատ առաջ կրակը մարե-
ւա։ 3) Կայտնի ցուցններու է աս բանն
որ ան տունը նստողն ալ սուրբ մէկը
լլալու էր։

Մենք խրատ կու տանք ան տեսակ
ատկեր շինողներուն որ՝ պատրաստ ըլ-
նան բազմաթիւ պատկերներ շինելու հը-
սաման առնելու, և առ լուրջ տարածուած
խաբարհիս ամէն կողմներէն, թէ՛ Եւրո-
պայէն ու թէ Մանրիգայէն :

ԵՆԻԴԱԼ . Գաղթականութեան
լաշտօնայ Լորտ ճօն Ուրեշը իր հրա-
պարկանը խրիկց թագուհին , և ան
յնդունեց :

—() Գոստոսի 17ին կամ 18ին թա-
ռւհին Փարիզ պիտի երթայ :

—Յամայրիճի Գուքսր րնդհանուր

Ղօրապետ անուանուեցաւ Օտարազգի
բանակին :

ՊԵՂԱՂԻՆ . Օրենսդրական ժողովը
քին անդամները՝ իրենց «Կախազահովը
մեկտեղ յուլիս 9ին երկուշաբթի օրը
երկու օրինագիր ներկայացուցին կայս-
րին . որոնց մեկը նոր փոխառութեան
ընդ համար էր, և մէկն ալ 1856ին առ-
նուելու պատահական զօրքին համար :
Տէրութեան բոլոր երեւելի Պաշտօնա-
ները ներկայ էին : «Կախազահին ատե-
նախօսութեանը՝ հետեւեալ պատասխանը
տուաւ . կայսրը : « Հնորհակալ եմ Օ-
րենսդրացի ժողովքին՝ որ ձեր բերան եր-
կու օրինագիրներուն ալ յօժարու-
թեամբ բուէ տուաւ, և իմ երախտա-
գիտութիւնն կը յայտնեմ ասոր հա-
մար : Վիտամ որ չչպէս ծանր է պա-
տարազմին պատճառով եղուած ծախ-
քերն ու տուրքերը, բայց կը յուսամ
թէ միայն ժամանակաւոր պիտի ըլլան
անոնք . և ես վստահ եմ որ երկրին
ողին ու հայրենասիրութիւնը պիտի
կարողանան մեզ ապէս գոռաւորութիւն-
ները յաղթելու, և պատուաւոր խաղա-
ղութիւն մը ստանալու» : Ըս խօսքերը
խիտ նշանաւոր համակրութեամբ մը
ընդունուեցաւ : Ըն ատենը՝ լողովքը
ստանց վիճաբանութեան բուէ տուաւ
1855ին 140.000 հօդի արձանագրուելու
համար եղած օրինագրին :

ԻՏԱՆԻԱ • Հոռմէն յուրիս Չին դըր-
ուած է Թէ՛ քանի մը օր է որ Բօր-
թուկալի թաղաւորը Հոս եկաւ, և Պա-
լին այցելութեան գնաց : Պրապանտի
Իսթքան ու Գրսուհին ալ Հոս են : Ըս
պայծառափայլ Հիւրերուն պատիւ ընե-
լու Համար՝ Պապը Պենիկալի կրակով
սուր մէկ գիշեր մը լուսաւորութիւն
ընաւ Բօլլուսէտմ ըստած աւերակ-
ներ :

Լինթոնեկէի Կարդինալը սպաննեղու իորձ ընող Տէ Գեկէշիին մահուան դառապարտութեան վճիռը Պապը հաստատեց :

ՊԱՅՆԻՒՆ. Ըս երկիրը Պաշտօնէից
Դասին նոր վտանգ մըն ալ կրեց : Ըս-
վարժեօրօն՝ որ առաջին Պաշտօնայ Է-
րաժարականը տալով ուղեց անպատ-
շառ պաշտօնէին ներքև : Իմացըներով
Իմացութիւն թէ՛ Սաճմանաբերութիւն
Իմանորէն կազմակերպուած ըլլալով,
ը պաշտօնի անցնելուն նպատակը կա-
ռուցուած էր : Ինքը՝ Թագուհիին Թա-
նանձանքին գէմ դարաւ, բայց ետքը
Հիներաւ Օ՛Տօնէին խնդիրքին զե-
աւ :

— Բարերարութեան զընտանոքը Մար-
տիկ բոլորովին յարթուեցաւ կառավա-
րութեան ջօրքէն, և իրեն մարդոցմէն
4 հօգի սպաննուեցան, ու 40 հօգի
ս. Գաբրիէլ փախան :

Պարզեւնիայի մէջ անկարգութիւնները կը շարունակուին , ինչպէս որ Կաւ Սպանիայի ուրիշ կողմերը :

ՌՈՒՄՍԻԱ • Կ'երեւայ Թէ Հիմա Բն
Ժըրպուրի մէջ կ'զգացուի ստիպողա-
յան կերպով ստակի կարօտութիւնը •
բոլովՏետե Դեհաստանի Կրամանոցէն
(դաստ) Հիմա նոր փոխառութիւն մը
դըււր • Մնցեալ երեսուն տարուան մէջ
բերութիւնէն բոլըր ամակաւն առնող
զայտօնատարներուն ապագայ օգուտին
համար ամականներուն հարիւրին վեց
վար դրուած ստակին հաւաքուած դը-
մամաբուխին ալ նաեւ Կառավարու-
թիւնը ձեռք երկնցուց : Ռուսի Կառա-
վարութիւնը փոխ ստակ առնելու հա-
մար հարկաւոր եղած վարկը ալ Հիմա
ունենալով , ուր որ դրամադուբն մը
(տնայ) ձեռքը հօն կ'երկնցընէ , և ա-
ռնը հասարակաց պարտքին ահագին
ուցանայ վրայ կ'անցընէ , ու հօն բանը
ըլ մենայ :

Ինքնագրերն եկած նամակները ունենալով թեպետև կայսերութեան զանաան կողմերէն գրուած են , բայց երկին պատերազմական ոգւոյն վրայ տուած տեղեկութիւններուն կողմանէ մէկ երան ըլլալուն նշանաւոր բան մըն է : Խաղաղութեան կողմնականները ” , ըսէ առ թղթակիցներէն մէկը , “ Հոս լ Անգղիայի պէս ժողովուրդին անաւճայ են , ու յայսրը ” որ մտնէն ալ ազատեալ կ’ընեն ինչ արտադրող պատուազմէն ձանձրացեալ , թէ որ իր Հակա-

միտութեանը համաձայն գործելու ԲԼ-
Լայ, շուտով արժողէն ի յնալուն պատ-
ճառ պիտի ըլլայ՝ :

—Սիգեբրիայի կողմերը եղած զօրքին մէջ՝ կ'ըստէի թէ մեծ խռովութիւն է եղած է։ Ես պատմութիւնը կը Հաստատուի Ռուսիայի, Չինուսական Լրագրիւն տուած պաշտօնական աղբարարութիւնովը՝ որ կ'իմացընէ թէ ան զօրքին պաշտօնատարներէն Հինգ Հոգի՝ որոնց մէջ գնդապետի տեղակալ մըն ալ կայ, պատերազմական դատատանի վճիռով սատիճանքին առնուելով՝ Հասարակ զինուորի կարգը անցան :

— Կերբէն առնուելուն լուրը Բնդգեղա
հասնելէն երկու շաբաթ առաջ՝ Սըր
Ղօրծ Կրահամը Բարաթմենթին յանձ
նարարական մէկ ժողովքին մէջ ըսեր էր
մեր ան քաղաքը չկրնար առնուել ,
պատնէշներուն ահագին գօրութեանը
պատճառովը . ու նաեւ անոր համար ալ
որ հօն մտնելու նեղուցին բերանն ալ
Սահմթօրիօրի պէս նաեւոր ընկզմած էր
անցքը գոցելու համար : Ղիշը աս խօսե
լը ըլլալէն ետեւ եկած առջիկ լուրը ,
առանց մարդ մը սպաննուելու Կերբէն առ
նուին ըլլալով , աղէկ օրինակ մը կըր
նայ ըլլալ թէ գայանկիցներուն ինտոր
տեղիկու թէկններ կու տան Ռուսիային
դարպիս յօտեսները :

— Այնտեղ եղի բերդին ձախ կողմը՝
Քարանձխին մօտը՝ նոր կերպով շին-
ված սանդեր (Հառուկ) գրուհեան, ու-
րունք խիտ շատ հռուռն կրիտ հրալից
ռուսք արձակեն, և ասոնց կրակը արդէն
կհաւ նեղութիւն տալ Ռուսաց 8 հատ
լրինայարի պատերազմական, և 4 չոգե-
լարժ նաւերուն՝ որ հիմա երկրաթ նետած
կեցեր են երկու կիսից զուգահեռական
լիճի վրայ, Օջիտուրական ըստած նա-
ւոր օգտագիտէն մինչև Սեւեռիտ։ Եւ
այդ տեղից պատերազմութիւնը՝ աջա-
կողմէն րլալու, յարձակումներուն հա-

նոր շինուած ամրութեան գործերով
լատարեալ պիտի ըլլայ Մալաբարֆի ու
Խաւուց նորոգութեանը Ծոցին բը-
նութին վրայ ըլլաւ յարձակմանը հա-
կեր, որ արպէն գայնակիցներուն ձեռքն
անցած է : Կ'ըսեն թէ Սեծ Օգորպե-
րը շատ վատահուրիւն ունի ասոնցմէ
լայիք աղու հետեւութեանցը վրայ :
Կ'երբ նոր բան մը եղած է : Ռու-
կեր կրկին յարձակում մը բնիւ-
արծիք տուող գործ մը չեն քննի :
Իշանակիցները Եէնի Քալէն կ'ամրա-
քնին , և մօտեւ զօրքը աւելցուցին :
Չգիտուն Ծովուէն մէջ ու Սե Ծովուէն
չգիտան կողով ամէն բան աղէկ յա-
նալ կ'երթայ :

— Յուլիս 14-ին Ռուսերը գիշերով
ուրա յարձակեցան Սևասթոփոլէն ,
այց սովորական կերպով իրենց կող-
էն շատ մարդ կորսնցնելով ետ վը-
ընտուեցան : Ըսոր նման ուրիշ փորձ
ըն ալ ըրին 16-ին գիշերը , և առջև ձա-
ւորագութենէն տարբեր չեղաւ աս չեղ-
ւան յանդի : :

ՊԱՆԹԻԿ ԾՈՒԼ ՌՈԹՆԻՍՈՒԹԻ ԲԵՐՆ
ԸՆԴՐ ՖԻՐԵՍԵՐԵԼԵԶԱՌՆԻՆ 12 մղոն է,
նգղիցացիք կործանեցին՝ Ռոմանով
նաճ թնդաճաճակի՝ նաւակներէն զօր
աննիւղ ցամաքը։ Կոչն զօրքն նաւ
ործանեցին Կրթա կղզիէն Հիւսիսային
կողմէ ձկնորսքը, Համբարներն ու մէկ
կղզի։

Ըստնցմէ զատնաւ գրուած է որ՝ յուս
5ին Ընդդիմացիբ զնդալոճեցին և
ործանեցին իովկա քաղաքը :

ԵՄԵՐԻԳԱ՝ Միացեալ Նիւթանգա-
նաւալարութեանն ու Էմերիգայի Ե-
մանեան կողմեր եղող Հնդկներուն
դերերուն մէջ ուրիշ մէկ նոր պատե-
լալ մը ըլլալ շատ հաւանական կ'ե-
լայ : Լալամի ըստ հաւանական կ'ե-
լայ մը առին Հնդկները , որոնք կ'ըս-
տ թէ 100,000 հոգիէ բաղկացեալ են :
սրբիէ է որ ասիկայ չափազանցութիւն
այլ : Թէպէտ ստոյգ ալ է որ աս բա-
ն մէջ գտնադրանք ցեղեր միաբանած են ,
շատ պատեալաւաւեր կ'երևան :

— Վարկաֆորնիայի ներսերէն առ-
ւած լուրերը, արհեստներու զանազան
ւղիւրուն, ու մասնաւորապէս ոսկիի
տաղահանութեանը վրայով շատ յա-
ղ տտորագրուած թիւններ կը պարու-
նեն ։

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ
ԻՏՊԱՐԱՆԻ Բ. Գ. ՉԸՐՅԷԼԻ